

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.282/2014/6. szám

A Debreceni Ítéltábla dr. Zeke László ügyvéd ügyintézése mellett a Dr. Zeke Ügyvédi Iroda (címe) által képviselt felperes neve (fél címe) felperesnek és dr. Sárdy Ildikó ügyvéd ügyintézése mellett a Sárdy, Szalántai és Társa Ügyvédi Iroda (címe) által képviselt beavatkozó neve (beavatkozó címe) felperes mellett beavatkozónak - a dr. D. Szegedi László ügyvéd ügyintézése mellett a Szegedi-Gellért és Társa Ügyvédi Iroda (címe) által képviselt I.rendű alperes neve (fél címe) I. rendű, II.rendű alperes neve (fél címe) II. rendű alperesek ellen szerződés teljesítése iránt indított perében a Debreceni Törvényszék 5.P.20.785/2012/46. számú ítélete ellen a beavatkozó által 49., az alperesek által 48. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a viszontkereseteket is elutasító ítéletnek tekinti, a nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részét részben megváltoztatja.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 10 147 127 (Tízmillió-egyszáznegyvenhétezer-egyszázhuszonhét) forintot, 6 009 544 (Harmillió-kilencezer-ötszáznegyvennégy) forint után 2010. november 10., 4 137 583 (Négy millió-egyszázharminchétezer-ötszáznyolcvan-három) forint után 2010. október 31. napjától a mindenkorin jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő mértékű késedelmi kamatot, 2 587 500 (Kettőmillió-ötszáznyolcvanhétezer-ötszáz) forint perköltséget.

Kötelezi a II. rendű alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt további 11 535 250 (Tizenegymillió-ötszázharmincötezer-kettőszázötven) forint-ot, 6 908 595 (Hatmillió-kilencszáznolcezer-ötszázkilencvenöt) forint után 2010. november 10., 4 626 655 (Négy millió-hatszázhuszonhatezer-hatszázötvenöt) forint után 2010. október 31. napjától a mindenkorin jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő mértékű késedelmi kamatot, 4 708 720 (Négy millió-hétszáznyolcezer-hétszázhusz) forint perköltséget.

Ezt meghaladóan mindegyik fél maga viseli a saját költségét.

Az I. és a II. rendű alperes köteles megfizetni az államnak külön felhívásra személyenként 1 500 000 (Egymillió-ötszázezer) forint illetéket.

Az ítéltábla az első fokú ítéletet ezt meghaladóan helybenhagyja.

Az I. rendű alperes 550 000 (Ötszázötvenezer) forint, a II. rendű alperes 700 000 (Hétszázezer) forint fellebbezési költséget köteles 15 nap alatt megfizetni a beavatkozónak.

Az I. rendű alperes 27 000 (Huszonhétezer) forint általános forgalmi adót tartalmazó 127 000 (Egyszázhuszonhétezer) forint, a II. rendű alperes 54 000 (Ötvennégyezer) forint általános forgalmi adót tartalmazó 254 000 (Kettőszázötvennégyezer) forint fellebbezési költséget köteles 15 nap alatt megfizetni a felperesnek.

Ezt meghaladóan mindegyik fél maga viseli a saját fellebbezési költségét.

Az I. és a II. rendű alperes köteles megfizetni az államnak külön felhívásra személyenként 2 500 000 (Kettőmillió-ötszázezer) forint fellebbezési illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

A felperes 2010. február 5-én Napraforgó fedezetű technológiai integrációs forgóeszköz finanszírozási szerződést kötött az alperesekkel az I. rendű alperes esetében 130 hektár, a II. rendű alperes esetében 155 hektár területen vállalt napraforgó termelésre. Az alperesek vállalták, hogy a termeléshez szükséges vetőmagot, növényvédő szert, műtrágyát kizárólag a felperestől vásárolják és a termést részére értékesítik. A finanszírozás lejárata az annak fedezetét biztosító napraforgómag átadását követő elszámolás szerinti fizetési határidő, legkésőbb 2010. november 10. A finanszírozásra kikötött ügyleti kamat 10,25 %, a késedelmi kamat a mindenkori jegybanki alapkamat kétszerese.

A felek által a finanszírozási szerződéshez kapcsolódóan kötött Magas olajsav tartalmú napraforgómag adásvételi szerződés szerint a finanszírozási adósság fedezetére az alperesek a területről elvárható elégséges mennyiségű napraforgómagot adnak el: február 5-én és április 29-én Kiegészítő mellékletben meghatározott nettó 80 000, illetve 78 000 forint/tonna vételáron az I. rendű alperes 65 tonnát, a II. rendű alperes 77,5 tonnát. A 2010. május 10-én kelt Kiegészítő mellékletben az I. rendű alperes 130 tonnát, a II. rendű alperes 155 tonnát nettó 80 000 forint/tonna vételáron szállít. A felperes fedezeti vásárlásra, a szerződéses mennyiség harmadik féltől való beszerzésére az általa ítélt módon és feltételek szerint jogosult, az így felmerült többletköltségét az alperesek kötelesek megtéríteni.

A felperes az alperesek részére műtrágyát, növényvédő szereket, 4-4 zsák NK FERTI fajtájú és az I. rendű alperesnek 34 zsák, a II. rendű alperesnek 41 zsák Pioneer névvel védjegyzett PR65H22 fajtájú, F1761G930715/10 fémzárszámú vetőmagot szállított. Felszámította az alperesek javára kötött tűz- és jégkár biztosítás és a partnerminősítési díját, a finanszírozás ügyleti kamatait.

A PR65H22 fajtájú vetőmagot a beavatkozó Franciaországból importálta, a felperesnek a 2005-ben a viszonteladói értékesítésére kötött megállapodás alapján értékesítette. A 2010-

ben forgalmazott vetőmagot Franciaországban 2008-ban három külön parcellán állították elő.

A felperes és az I. rendű alperes 2010. június 10-én közösen szemlélte az I. rendű alperes területeit, a jegyzőkönyvben a tapasztalt keléshiányon túl a termést veszélyeztető egyéb körülményt nem rögzítettek.

A termelést a felperestől beszerzett forgóeszközök felhasználása mellett szakszerűen végző alperesek 2010. szeptember elején észlelték, hogy a PR65H22 fajtájú napraforgó megjelenése nem a fajtára jellemző: a felfelé álló tányérokban megáll a víz, ezért elrohadnak, szétesnek. A rendellenességet jelezték a felperesnek és a beavatkozónak is.

Az alperesek és a beavatkozó 2010. szeptember 14-15-én közös szemlén jegyzőkönyvben a PR65H22 fajtájú napraforgók jelentős részénél fenotípusos elváltozást, nem a hibridre jellemző megjelenést rögzítettek. A morfológiai leírás szerint a tányér alatti szárrész megvastagodott, a tányérok tölcser alakúak és felfelé állnak (nem bókolnak), a szár alsó részén elágazásokon (sarjhajtásokon) apró tányérok vannak. Éréskor a csapadék megáll a tányérokban, az töben elkorhad, a talajra esik, a magok penészgombával fertőzöttek. Megállapították a kikelt, a rendellenes és a hibridre jellemző tőszámot, a rendellenesség mértékét.

2010. szeptember 17-én **G. Z.** vadkárbecslő szakértő ugyanezen rendellenességeket rögzítette.

Az alperesek által megbízott Dr. **B. P.** szakértő is szemlélte a táblákat, a 2010. szeptember 29-én szakvéleményében megerősítette és kiegészítette a hibridre nem jellemző fenotípusú növények leírását. A véleménye szerint a tünetek kialakulása az alkalmazott technológia egyetlen elemével sem hozható összefüggésbe, azok a napraforgó-peronoszpóra kaszattal terjedő, ún. látens formájára utalnak. A morfológia rendellenességek a hibrid vetőmaghoz kötöttek, azt a peronoszpóra kórokozójának (*Plasmopara halstedii*) látens fertőzése okozta, amely a vetőmaggal került az érintett területekre.

A betakarítás szeptember 24. és október 17. között megtörtént, a felperes alperesi teljesítés hiányában fedezeti vásárlásokat bonyolított.

Az alperesek 2010. október 5-én a felperesnek bejelentették a kártérítési igényüket, majd novemberben arról tájékoztatták, hogy a termésüket a káruk enyhítése érdekében értékesítik. A felperes az igényt elutasította. A beavatkozó 2011. január 12-én a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatalhoz (MgSzH) fordult a vetőmag letéti mintájából hatósági mintavétel és vizsgálat érdekében.

A 2011. január 25-i hatósági mintavételkor egy-egy minta került a beavatkozóhoz, a felpereshez, és a vetőmagvizsgáló laboratóriumba. A kitermesztést követően az MgSzH által hatósági ellenőrzési jegyzőkönyvben rögzítettek szerint az állomány kiegyenlítetlen, a tőhiány 30-35 %. A nem bókoló, ég felé néző tányérállás kifejezetten jellemző, 35-40 %, a 2011. szeptember 16-ai szemlekor 10 % gyakoriságú. A peronoszpóra primer és szekunder fertőzésére utaló jeleket, tüneteket nem észleltek, a napraforgó peronoszpóra látens fertőzöttségét valószínűsítették.

Az integrátor felperes a termelő II. rendű alperessel 300 hektár területre 2010. évre március 22-én Takarmánykukorica fedezetű technológiai integrációs forgóeszköz finanszírozási és ahhoz kapcsolódóan adásvételi szerződést is kötött a napraforgó szerződések feltételeivel egyezően. A forgóeszköz finanszírozás fizetési határideje legkésőbb 2010. november 23. volt. A felperes 70,397 tonna kukoricát takarított be, és 521 954 forintot számolt el a II. rendű alperes javára.

A felperes a keresetében a napraforgó fedezetű finanszírozási szerződés alapján az I. rendű alperest 12 019 088 forint, a II. rendű alperest 13 817 190 forint és 2010. november 10-étől késedelmi kamat; a fedezeti vásárlások miatt az I. rendű alperest 11 310 000 forint, a II. rendű alperest 13 485 000 forint és 2010. október 31-től késedelmi kamat; a II. rendű alperest a takarmány-kukorica fedezetű finanszírozási szerződés alapján 34 210 226 forint és 2010. november 23-ától késedelmi kamat, a fedezeti vásárlások kapcsán 11 199 641 forint és 2010. november 30-ától késedelmi kamat fizetésére kérte kötelezni.

A beavatkozó a kereset teljesítését kérte, vitatta a vetőmag hibáját.

Az alperesek az ellenkérelmükben a napraforgó vetőmag hibás teljesítésére hivatkozva kérték a kereset elutasítását. Elsődleges védekezésük szerint szerződéses szolgáltatásnak nem tekinthető teljesítés miatt szerződéses kötelezettség nem köti őket. Másodlagosan a felperes követelését kioltó mértékű árleszállítást érvényesítettek. Harmadlagosan beszámítási kifogásként a hibás teljesítéssel okozott károkat érvényesítették.

Az alperesek 61 981 194 forint, illetve 77 567 585 forint következménykár megtérítése iránt viszontkeresetet terjesztettek elő, amelyet az elsőfokú bíróság érdemi vizsgálat nélkül elutasított.

Az elsőfokú bíróság az ítéletében a II. rendű alperest kötelezte 45 399 867 forint, és 34 200 226 forint után 2010. november 24., 11 199 641 forint után 2010. december 1. napjától a mindenkorli jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő késedelmi kamat, és 304 245 forint perköltség megfizetésére. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította és úgy rendelkezett, hogy a felek viselik a saját költségeiket.

Az elsőfokú bíróság az ítéletének indokolása során először a napraforgó vetőmag hibájáról foglalt állást. Azt alátámasztó bizonyítékként értékelte a Pp. 3. §-ának (5) bekezdésében rögzített szabad bizonyítás elvére tekintettel Dr. **B. P.** szakértői véleményét. Jelentőséget tulajdonított annak, hogy a növény-állományt a feleken és a beavatkozón túl csak ő szemlélte, fényképeket készített. Véleményét a személyesen tapasztaltakra, a növényállományból vett szármintában a peronoszpóra jelenlétét kimutató laboratóriumi vizsgálatra alapozta. A vetőmag hatósági kitermesztéses vizsgálata is 30-35 % tőhiányt, 35-40 % gyakoriságú morfológiai rendellenességet igazolt, a peronoszpóra látens fertőzését valószínűsítette.

Az elsőfokú bíróság Dr. **L. L.** perszakértő - csak a beavatkozó által vitatott - kiegészített, szakmai érvekkel alátámasztott, meggyőző és aggálytalan véleményét elfogadta ítélezése alapjául. Különös súllyal értékelte azt, hogy a rendelkezésre állt adatokból következtethetett a hiba okára, mert a felperes és a beavatkozó nem biztosított

vetőmagmintát. A peronoszpóra fertőzés, a keléshiány lehetséges okait számba vette, értékelte, és megfelelő érveléssel jutott arra a következtetésre, hogy a hiba oka a peronoszpóra rezisztensként elismert és forgalmazott PR65H22 hibrid vetőmagban keresendő. Kizárta a talaj eredetű fertőzést, a keléshiány okaként a területek „vízállásos” jellegét, a vadak, madarak által okozott kárt, a vegyszer eredetű károsodást. Logikusan érvelt az alkalmazott technológia, környezeti hatások, egyéb külső tényezők azonossága ellenére a Ferti vetőmaggal bevetett táblák problémamentességével is.

A beavatkozó érvei ellenében emelte ki az elsőfokú bíróság azt, hogy a 2010-ben forgalmazott és felhasznált vetőmag hibátlanságát nem igazolja a 2007 évi vizsgálat alapján a fajta 2008. március 7-i határozattal történt elismerése, a hibrid azon jellemzője, hogy rezisztens 5 peronoszpóra rász ellen. Mindkét szakértő szerint megjelenhettek új rasszok, vagy nem vizsgált rassz támadhatott. A beavatkozó által csatolt fajtaleírás szerint is „a tányérvirágzat állása: félig lecsüngő elhajló szárral”, a nem bókoló tányérállás, a szemafor állás nem jellemzője a H22-nek. A francia iratok a vetőmag hibátlanságát nem igazolják. A Minőségi Igazolás nem utal a fertőzésmentességre, ehhez kapcsolódó vizsgálatra. Azzal összefüggésben, hogy a vetőmag hibája csak az alpereseknél jelentkezett, az elsőfokú bíróság azt értékelte, hogy nincs peradat a három területen, külön táblákon termelt 651 zsákból a Magyarországon forgalmazott 300 zsák vetőmag homogenizálására, külföldi reklamáció hiányára.

Az elsőfokú bíróság a Pp. 3. §-ának (4) bekezdése alapján mellőzte a jogvita elbírálásához szükségtelen tanúbizonyítást. Indokai szerint **K. H.** a beavatkozó alkalmazottja, írásbeli nyilatkozata rendelkezésre állt, a szóbeli vallomása sem döntötte volna meg a hatósági megállapításokat, tehette volna kétségessé a szakvélemény megállapításait. Az írásban szintén nyilatkozó **Sz. A.** által bizonyítani kívánt tény pedig a perben nem volt vitatott.

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az F1761G930715 fémzárszámú PR65H22 napraforgó vetőmag hibás volt, a felperes hibásan teljesített.

A hibás teljesítés objektív jogkövetkezményeként az alperesek által nevesített és kifogásként érvényesített árleszállítás szavatossági jogot, mint csak a finanszírozási szerződéshez, és a vetőmaghoz kapcsolható, nem találta alkalmazhatónak. Az alperesek azon nyilatkozatát, miszerint a hiba miatt a szerződéses kötelezettségeiket teljesíteni nem kívánják, és a szerződéseket úgy ítélte meg, hogy a jogvita rendezésére a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 306. § (1) bekezdés b) pontjában szabályozott, a szerződést felbontó elállás joga alkalmazandó. E jog gyakorlásának nem akadálya az, hogy az alperesek a kapott szolgáltatást visszaszolgáltatni nem tudják, az 1/2012. (VI.21.) PK vélemény 9. pontja szerint ilyenkor a szerződéskötést megelőző állapot helyreállítása helyett a felek között a jogalap nélküli gazdagodás elve szerint kell az ellenszolgáltatás nélkül maradt szolgáltatás tekintetében elszámolni. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a régi Ptk. 361. §-ának (1)-(2) bekezdése alapján az alpereseket az egységes, oszthatatlan finanszírozási és adásvételi szerződések alapján nem terheli vissza- és megtérítési kötelezettség. Az adásvételi szerződés szerinti kötelezettségüket a felperes hibás teljesítése miatt nem tudták teljesíteni, és ennek következményeként nem voltak képesek a finanszírozási szerződésből eredő fizetési kötelezettségük teljesítésére sem. A felperes szolgáltatásával az alperesek nem gazdagodtak, hanem az igazságügyi szakértő

szerint jelentős anyagi veszteségek érték őket. Ebből adódóan a felperes szolgáltatásában álló „gazdagodástól” quasi elestek, visszatérítésre nem kötelesek.

Az elsőfokú bíróság szerint a szerződések csak a felperes hibátlan teljesítése esetén töltötték volna be rendeltetésüket. A 4-4 zsák Ferti vetőmaghoz képest 34 és 41 zsák volt a hibás PR65H22 vetőmag, azaz túlnyomórészt ahhoz kötődően történt a műtrágya és a növényvédő szer beszerzése. Ezért az elszámolást részben, a Ferti vetőmaghoz és az értékesített napraforgóhoz kapcsolódóan sem találta indokoltnak. Úgy ítélte meg, hogy a Napraforgó fedezetű forgóeszköz finanszírozási, és az attól elválaszthatatlan adásvételi szerződésekből eredően az alpereseket fizetési kötelezettség nem terheli, a felperes az ebből adódó veszteségét maga köteles viselni.

Az elsőfokú bíróság a hibás teljesítés szubjektív jogkövetkezményeként az alperesek beszámítási kifogásként érvényesített kártérítési igényét elutasította. Indokolása szerint a felperes a kártérítési felelősség alól kimentette magát annak bizonyításával, hogy a szerződésszerű, hibátlan teljesítés érdekében mindent megtett, úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A forgalomba hozatal jogszabályi előírásait betartotta. A terméket az alpereseknek a beavatkozó ajánlotta. A felperes a minőségi igazolással rendelkező vetőmagot a beavatkozótól fémezéssel ellátott, zárt kiszerelésben szerezte be, a zsákokat két napon belül sérülésmentesen, sértetlen zárjeggyel (címkével) ellátva, bontatlan, eredeti csomagolásban adta át az alpereseknek. A vetőmag hibáját nem ő okozta és az igazságügyi szakvélemény szerint sem ismerhette fel, a hiba a vetőmag előállítása során keletkezett.

Az elsőfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy a napraforgó vetőmag hibás teljesítése nem mentesíti a II. rendű alperest az elkülönült kötelem, a takarmánykukoricára vonatkozó szerződéses kötelezettsége alól. A napraforgó vetőmag hibájából eredő, a felperes követelését meghaladó kárát nem számíthatja be a kizárólag emiatt alaptalannak tartott, összecszerülésében nem vitatott tartozásába. A kártérítési felelősség alól a felperes mentesült, a beszámítás joga a II. rendű alperest nem illette meg. Köteles a Takarmánykukorica fedezetű forgóeszköz finanszírozási szerződés alapján 34 200 226 forint, a felperes által igazoltan leszállított forgóeszközök, ügyleti kamat, partnerminősítési és biztosítási díj, valamint a Takarmánykukorica adásvételi szerződés alapján a fedezeti vásárlások miatt felmerült 11 199 641 forint költség megtérítésére késedelmi kamataival együtt.

Az elsőfokú bíróság a perköltség viseléséről a Pp. 81. §-ának (1) és 83. §-ának (1) bekezdése alapján rendelkezett.

Fellebbezést a felperes mellett beavatkozó és az alperesek nyújtottak be az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatása, a beavatkozó a napraforgóra kötött szerződések alapján a keresetnek megfelelő marasztalás, az alperesek a kereset teljes elutasítása és kártérítés iránt.

A beavatkozó szerint az alperesek nem bizonyították sem a vetőmag peronoszpórával fertőzöttségét, sem azt, hogy nem volt rezisztens a fertőzésre. Annak dr. **B. P.** véleménye nem bizonyítéka. Az elsőfokú bíróság terhére róta a látens peronoszpóra 48/2004. (IV.21.) FVM rendelet szerinti határértéke vizsgálatát. Szakmaiatlannak tartotta a hatósági

kitermesztési jegyzőkönyv megállapításait és sérelmezte a később észlelt 10 % eltérés rögzítésének a hiányát. Támadta a hatósági kitermesztést augusztus 31-én szemlélő **K. H.** tanúkenti meghallgatásának mellőzését, akinek a vallomása a perszakértő véleményét szakmai alapon megkérdőjelezhetette. Hangsúlyozta, hogy dr. **L. L.** szakértő véleménye feltételezésen alapul, a hiba okát csupán 30-50 % valószínűséggel jelölte meg. Indítványára az új szakértő kirendelése nem volt mellőzhető. További érvei szerint a rendellenesség kelést követő bejelentése esetén a veszteség mérsékelhető lett volna. Támadta az alperesek által nem hivatkozott elállási jog alkalmazását. Másodlagos fellebbezési kérelme a mellőzött bizonyítás érdekében az első fokú ítélet hatályon kívül helyezésére irányult. Fellebbezte a szakértővel szembeni elfogultsági kifogását elutasító végzést is.

Az alperesek a kereset elutasításán túl kérték az őket megillető kártérítés megállapítását. Utaltak a termékfelelősségről szóló 1993. évi X. törvényre. Kifogásolták viszontkeresetük 16. sorszámú végzéssel történt elutasítását. Álláspontjuk szerint a régi Ptk. 320. §-ának (1) és 319. §-ának (3) bekezdése alapján az elsőfokú bíróságnak ellenkérelem vagy viszontkereset hiányában is döntenie kellett a követelésük megtérítéséről, beszámítási kifogásukról.

Az alperesek és a felperes fellebbezési ellenkérelme a támadott ítéleti rendelkezés helybenhagyására irányult.

A beavatkozó fellebbezése részben alapos, az alperesek fellebbezése alaptalan.

A fellebbezések nem érintették az első fokú bíróság ítéletének a II. rendű alperessel szemben a takarmánykukoricára kötött szerződések alapján előterjesztett keresetet részben elutasító rendelkezését. A Pp. 254. §-ának (1) bekezdése alapján az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részével együtt felülbírált a külön fellebbezéssel nem támadható, a viszontkeresetet elutasító és a szakértő kizárását megtagadó határozatokat is.

Az elsőfokú bíróság az alperesek kártérítés iránti viszontkeresetét a 2013. május 7-i tárgyaláson kihirdetett 16. sorszámú végzésével azt megelőzően utasította el, hogy a felperes 16/F/1. sorszám alatt csatolta és a bíróság ismertette a II. rendű alperessel szemben a keresete felemelését is tartalmazó beadványát. Az elutasítás indokaként az elsőfokú bíróság hivatkozott az alperesekkel szemben indult perek egyesítése folytán a 30 millió forintot meghaladó pertárgyértékre, az erre irányadó - a Pp. 73/A. § (1) bekezdés b) pontjában írt - kötelező jogi képviselőre és a 147/A. § (1) bekezdés alapján ez esetben a viszontkereset előterjesztésének általánostól eltérő szabályára.

Az alperesek fellebbezési érveivel ellentétben a Pp. 213. §-ának (3) bekezdése alapján a jog fennállását előzetesen megállapító közbenső ítélet esetén a tárgyalás folytatódik a követelés összegére (mennyiségére), annak hatályon kívül helyezése esetén pedig a jog fennállására vonatkozóan is. Nincs új eljárás, a per az elsőfokú bíróság előtt a fizetési meghagyás elleni ellentmondásuk folytán a közjegyzői iratok megküldésével indult. Azonban a pertárgy értékének a megállapításánál a Pp. 25. §-ának (3) bekezdése alapján több alperes elleni követelés érvényesítésekor csak ugyanabban a keresetlevélben

érvényesített követeléseket kell összeadni. A perek egyesítése a bíróság rendelkezése, célja a perek együttes tárgyalása és eldöntése [149. § (2) bekezdés], annak folytán a pertárgy értéke nem változhat, ezáltal nem érintheti a felek perbeli jogait és kötelezettségeit. Ezért az elsőfokú bíróság Pp. 147/A. §-ának (4) bekezdése alapján hozott végzése jogszabálysértő.

Az elsőfokú bíróság bár a viszontkeresetet végzéssel elutasította, azt az azzal egyezően fenntartott, a Pp. 147/A. §-ának (1) bekezdése alapján a viszont-keresettel azonos elbírálás alá eső beszámítási kifogás érdemi elbírálásával, felperes felróhatóságának a hiánya folytán történt elutasításával ténylegesen elbírálta. Ezért az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a viszontkereseteket is elutasító ítéletnek tekintette, és ekként bírálta felül.

Az ítéletábra megállapította, hogy a dr. L. L. szakértő kizárásának a megtagadása az 5.P.20.785/2012/40. sorszámú végzéssel alapos volt, a pártatlan szakértői bizonyítás a perben nem sérült. A szakértő véleményét az ítéletábra is tárgyilagosságnak ítélte, az elfogulatlanságát deklaráló felelős nyilatkozatát nem tették kétségessé a beavatkozó által kifogásolt megjegyzései, azokból az elfogultságára okszerűen következtetni nem lehet. A szakértői véleményezés körébe vonható megállapításai pedig a szakértő személyében vizsgálandó elfogultság megállapításához nem vezethettek.

Az elsőfokú bíróság a kereset érdemi elbírálásához szükséges keretben a tényállást feltárta és helyesen megállapította. Az első fokú ítélet érdemi felülbírálatához a releváns adatok az ítéletábra rendelkezésére álltak, lényeges eljárási jogszabálysértés és a bizonyítási eljárás kiegészítése szükségességének a hiányában az első fokú ítélet Pp. 252. §-ának (2) és (3) bekezdése alapján történő hatályon kívül helyezésének nem volt indoka.

Az ítéletábra az első fokú ítélet érdemi felülbírálata során túlnyomórészt egyetértett az elsőfokú bíróság jogi álláspontjával: megalapozottan foglalt állást a napraforgó vetőmag hibája miatt a felperes hibás teljesítéséről; felróhatósága, ennek folytán a kárfelelősség alóli kimentéséről; a II. rendű alperesnek a takarmánykukorica fedezetű finanszírozási és adásvételi szerződések alapján fennálló fizetési kötelezettségéről. E kérdésekben kifejtett helyes és teljes körben osztott indokait az ítéletábra az ítéletében fent rögzítette, itt a szükségtelen megismétlését mellőzte.

Az ítéletábra a beavatkozónak a felperes hibás teljesítését érintő fellebbezési érvei ellenében mutat rá a következőkre:

A finanszírozás szerződéses feltétele volt a felperes által javasolt termesztés-technológia teljes körű betartása. Ennek érdekében a felperes nem avatkozott be (integrációs ÁSZF 2.5. pont), a hiba egyéb oka pedig a perben nem nyert bizonyítást. A kelést követően csak az alperesekkel szerződéses kapcsolatban álló felperes által időben megállapított a tőhiány volt észlelhető, a morfológiai rendellenesség azonban csak a virágzást követően. A felperes 2010. júniusi szemlejegyzőkönyvében írt 19,5 % keléshiány, a vadkárszakértő és a beavatkozó által szeptemberben a napraforgók jelentős részénél észlelt, nem a hibridre jellemző, a beavatkozó szerint a növények 10,84 - 84,75 %-át érintő elváltozás, és a magok penészgombával fertőzöttsége mind a vetőmag hibáját igazoló, a hibás teljesítés

megállapítását önmagukban alátámasztó tényadatok. Ezek az adatok a beavatkozó által hivatkozott határérték feletti fertőzöttséget igazoltak. Dr. **B. P.** szakértő ezen adatok szakmai szempontú értékelését végezte és laborvizsgálat alapján igazolta a magok beavatkozó által is megállapított penészgombával fertőzöttségét. A beavatkozó tévesen tulajdonít az egy évvel későbbi hatósági kitermesztésnek meghatározó jelentőséget, az is csupán a 2010. évi szemlék során rögzítetteket igazolta. Az első fokú ítélet a 2011. szeptember 16-i hatósági szemle adatait is tartalmazza (8. oldal), a beavatkozó kitermesztést korábban szemlélő munkatársának a tanúvallomása a fenti tényekre is tekintettel a perszakértő véleményét kétséggé nem tehetette.

Dr. **L. L.** szakértő véleménye csupán egy a bizonyítékok sorában. Tekintettel azonban arra, hogy az nem homályos, nem hiányos, sem önmagával sem más szakértő véleményével, sem a bizonyított tényekkel ellentétben nem áll, helyességéhez nyomatékos kétség sem fér, a Pp. 182. §-ának (3) bekezdése alapján csupán a beavatkozó indítványára a perben más szakértő kirendelésének sem volt helye.

Az ítéletábra nem értett egyet az elsőfokú bírósággal a hibás teljesítés szavatossági, objektív, a felperes felróhatóságától független jog-következményként az elállási jog alkalmazhatóságával, annak alapján a napraforgó szerződéseken alapuló keresetet elutasító ítéleti rendelkezésével. A beavatkozónak az elállási jog alkalmazását támadó érveit osztotta. A bíróság a fél helyett szavatossági jogot nem választhat, mind a választás, mind a választott jogról a másakra áttérés a régi Ptk. 306. §-ának (1) bekezdése és 306/A. §-a alapján a jogosult kizárólagos joga az esetben is, ha azokat a 308/C. § alapján a keresettel szemben való védekezésként szavatossági kifogásként érvényesíti. Az alperesek pedig nem hivatkoztak az elállási jogukra, hanem árszállítást kértek.

A felperes a vetőmag hibás teljesítése folytán hibásan teljesítette az alperesek által a termeléshez a vetést követően meghatározott technológiai sorrendben és időrendben felhasználandó egyéb szolgáltatásait is. A 4-4 zsák NK Ferti vetőmaghoz képest 34 és 41 zsák volt a hibásan teljesített PR65H22 vetőmag, azaz túlnyomórészt a hibás hibridhez kötődően került sor a műtrágya és növényvédő szer beszerzésére és egyéb költségek felmerülésére.

A PR65H22 vetőmag sem volt azonban teljesen alkalmatlan szolgáltatás, csak a keléshiányhoz és a morfológiai rendellenesség miatt a termés mennyiségi hiányát okozó részében. A felperes hibás teljesítése ezért nem volt akadálya az alperesek részéről az adásvételi szerződéses kötelezettségük legalább részbeni teljesítésének, annak elmulasztása részükről a teljesítés megtagadása. A felperes a közös telephelyről elszállított 60 tonna napraforgót az alperesek harmadik termelő partnere javára számolta el. Az, hogy az elsőfokú bíróság az elszámolást a Ferti vetőmaghoz, a tényleges terméshez kapcsolódóan sem találta indokoltnak, az ahhoz tapadó, felperes által viselt költségek ellenszolgáltatás nélkül maradtak.

A keléshiányt, a morfológiai rendellenességet, a Ferti vetőmaghoz képest fele termésátlagot, a finanszírozott költségeket mérlegelve az ítéletábra az árszállítás mértékét 50 %-ban állapította meg.

A régi Ptk. 419. §-ának (2) bekezdéséből következően a termelő a saját kockázatára tevékenykedik. Ez a rendelkezés az elszámolási kötelezettséggel adott szolgáltatások tekintetében szigorúbb felelősségi szabály is, a termelő kimentési lehetősége korlátozott. A felperes hibás teljesítése azonban olyan többlettényállás, amely miatt az alperesek hivatkozhatnak arra, hogy a szolgáltatások ellenértéke a termelés eredményéből nem fedezhető. Ezért a felperes a megtermett napraforgó szerződéses áron számított értékig tarthat igényt a finanszírozási költségei 50 %-ának a megfizetésére.

A keresettel alappal érvényesített finanszírozási költség az I. rendű alperes esetében 12 019 088 forint 50 %-a, 6 009 544 forint, a II. rendű alperes esetében 13 817 190 forint 50 %-a, 6 908 595 forint. Erre a betakarított termés szerződésben rögzített 80 000 forint/tonna áron számított értéke fedezetet nyújtott: a felperes - alperesek által nem vitatott - előadása szerint (32. és 34/F/2. sorszám) az I. rendű alperes 95 930,6137 kg, ~ 95,931 tonna, a II. rendű alperes 107 269,8196 kg, ~ 107,27 tonna napraforgó termést takarított be. A finanszírozás 2010. november 10-i lejáratától az alperesek kötelesek késedelmi kamatot is fizetni.

Az adásvételi szerződés szerint a felperes fedezeti vásárlásra az esetben volt jogosult, ha az alperesek nem teljesítik szerződéses kötelezettségüket. Ezért fedezeti vásárlásra az alperesek terhére a felperes csak a megtermelt, de átadni megtagadott mennyiség erejéig volt jogosult. A többletköltségként a 80 000 forint/tonna írásban kikötött szerződéses és a 123 131 forint/tonna fedezeti vételi ár közötti 43 131 forint/tonna árkülönbözetre tarthatott igényt. A tényleges termés alapján az I. rendű alperes 95,9306137 tonna x 43 131 forint/tonna = 4 137 583 forint, a II. rendű alperes 107,2698196 tonna x 43 131 forint/tonna = 4 626 655 forint erejéig köteles helytállni a felperes fedezeti vásárlásból eredő többletköltségéért. 2010. október 31. napjától kötelesek késedelmi kamatot is fizetni.

A fentiek szerint a napraforgó szerződések alapján a fizetési kötelezettsége az az I. rendű alperesnek, 6 009 544 forint + 4 137 583 forint = 10 147 127 forint, a II. rendű alperesnek 6 908 595 forint + 4 626 655 forint = 11 535 250 forint.

Az alperesek a felperesnek a régi Ptk. 419. §-a szerinti számlakövetelése alól beszámítással annyiban mentesíthetők, amennyiben a saját káruk a felperes felróható magatartására vezethető vissza. Ha ez a kár a felperes követelését meghaladja, úgy a többlet tekintetében viszontkeresetnek van helye. Jelen esetben azonban az alperesek a kereset elutasítását a szavatossági igényük kifogásként történt érvényesítésével kívánták elérni, ezért kárigényük viszontkeresettel volt érvényesíthető a perben.

Az elsőfokú bíróság a kártérítési igényt a fent már írtak szerint a felperes bizonyított vétlensége folytán helytállóan utasította el, az ítéletábra az indokolását csupán az alperesek fellebbezési érveinek az értékelésével egészítette ki a következőkkel.

Az alperesek kárként a hibás vetőmag miatt kiesett jövedelmük és költségeik megtérítésére tartottak igényt. A termékfelelősségről szóló 1993. évi X. törvény 3. §-ának (1) és (2) bekezdése alapján a hibás teljesítés károsultja a kárigényét csak a hibás termék

gyártójával, importálójával szemben érvényesítheti. Az 1. § (4) bekezdés szerint az érvényesíthető kár valakinek a halála, testi sérülése vagy egészségkárosodása folytán bekövetkezett vagyoni és nem vagyoni kár; illetve a hibás termék által más dologban okozott kár, ha az a más dolog szokásos rendeltetése szerint magánhasználat vagy magánfogyasztás tárgya, és azt a károsult is rendszerint ilyen célra használta. Így a feltétlen termék-felelősségen alapuló kárigényként elmaradt vagyoni előny, továbbá a vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges költségek nem érvényesíthetőek. Ilyen káruk megtérítését a gyártótól, importálótól is csak a Ptk. szerződésen kívüli, felróhatóságon alapuló kártérítési szabályai szerint követelhetik.

A hibás teljesítéséért a felperes is a régi Ptk. szerint tartozik felelősséggel, a kártérítés alól mentesülhetett annak a bizonyításával, hogy a hibátlan teljesítés érdekében úgy járt el, ahogyan az az adott helyzetben általában elvárható. Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok helytálló és okszerű mérlegelése alapján jutott arra a következtetésre, hogy a felperes a kártérítés fizetési kötelezettség alól kimentette magát, a régi Ptk. 310. §-a alapján kártérítés fizetésére nem köteles (318. §, 339. § (1) bekezdés).

A fenti indokai alapján az ítélet tábla a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletének a fellebbezett részét a beavatkozó fellebbezése alapján részben, az I. és a II. rendű alperessel szemben a napraforgó fedezetű finanszírozási és az adásvételi szerződések alapján előterjesztett keresetet elutasító rendelkezését érintően megváltoztatta. Saját helyes indokai alapján hagyta helyben a viszontkeresetek alperesek által fellebbezéssel támadott elutasítását, és a II. rendű alperesnek a takarmánykukoricára kötött finanszírozási és adásvételi szerződések alapján történt marasztalását.

Az első fokú ítélet részbeni megváltoztatása indokolta a perköltségviselésre vonatkozó első fokú ítéleti rendelkezés megváltoztatását is a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése szerint. Az elsőfokú eljárásban az I. rendű alperes esetében az összes pertárgyérték 85 310 282 forint, az elutasított viszontkeresete, a részben elutasított kereset folytán a pervesztessége 84,7 %, pernyertessége 15,3 %. 55 800 000 forint tiszta pervesztessége után köteles a felperesnek megfizetni a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés alapján, a 4/A. §-a szerint az adó felszámításával megállapított ügyvédi munkadíjat. A kereseti pervesztessége 43,5 % arányában köteles megtéríteni a felperesnek 391 500 forint kereseti illetéket. Az elsőfokú eljárásban a II. rendű alperes esetében az összes pertárgyérték 150 279 462 forint, a pervesztessége 89,3 %, pernyertessége 10,7 %. 118 119 680 forint tiszta pervesztessége után köteles a felperesnek megfizetni a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés alapján, a 4/A. §-a szerint az adó felszámításával megállapított ügyvédi munkadíjat. A kereseti pervesztessége 78,3 % arányában köteles megtéríteni a felperesnek 704 720 forint kereseti illetéket.

A felperes viseli beszámítással az alperesek által együtt előlegezett 667 776 forint szakértői költség pervesztességével arányos, az I. rendű alperesre jutó 90 000 forint, és a II. rendű

alperesre jutó 60 000 forint részét. Ezt meghaladóan mindegyik fél maga viseli a saját költségét.

Az alperesek a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése alapján tartoznak megfizetni az államnak a meg nem fizetett viszontkereseti illetéket (Itv. 42. § (1) bekezdés a) pont).

A másodfokú eljárásban a beavatkozó fellebbezése részben vezetett eredményre, az alperesek a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján pervesztességük arányában kötelesek részére az előlegezett fellebbezési illetéket fellebbezési költségként megtéríteni.

A pervesztes alperesek a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelesek megfizetni a felperesnek a jogi képviseletével felmerült, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdése alapján - a 4/A. § (1) bekezdése szerint az általános forgalmi adó felszámításával - a fellebbezési ellenkérelem által indokolt tevékenység értékelésével mérsékelt összegben megállapított fellebbezési költségét.

Ezt meghaladóan mindegyik fél maga viseli a saját költségét.

Az alperesek a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése alapján tartoznak megfizetni az államnak a meg nem fizetett fellebbezési illetéket (Itv. 46. § (1) bekezdés).

D e b r e c e n, 2014. szeptember 11.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Kocsis Ottília s.k. előadó bíró, Cogoiné Dr. Boros Ágnes s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -